

Rezime izvještaja guvernera – septembar 2018.

Ažurirano: 13. 11. 2018. godine

U Izvještaju guvernera za septembar 2018. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2018. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2018. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u septembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2018. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2017. godini iznosi 4,7%, dok je prema preliminarnim podacima u prvom i drugom kvartalu 2018. godine ostvaren rast od 4,5% odnosno 4,9% u odnosu na isti period 2017.

Cijene su u septembru 2018. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u septembru iznosila 1,9%.

U prvih devet mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 24,4%. Rast proizvodnje zabilježen je u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (84,8%) i sektoru prerađivačke industrije (5,3%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen pad (-18,6%).

Prema preliminarnim podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih šest mjeseci 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 15,2%, a prevoz robe za 6,3%. U istom periodu smanjen je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 0,7%, a prevoz robe za 32,5%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 1,1%, dok je prevoz robe smanjen za 0,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih devet mjeseci 2018. godine proizvedeno ukupno 212.078 m³ šumskih sortimenata, što je za 13,6% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2018. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova

od 40,4% i rast efektivnih časova rada od 20,3% u odnosu na isti period 2017. godine.

Prosječan broj zaposlenih u septembru 2018. godine iznosio je 195.784 lica, što je za 0,4% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 6% više u odnosu na septembar 2017. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u septembru 2018. godine iznosio 39.902 što predstavlja pad od 2,7% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 18,2% u odnosu na septembar 2017. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 30. 09. 2018. godine, bio je 45.272 od kojih je 13.604 ili 30,1% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je zabilježio rast od 0,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju septembra 2018. godine iznosio 630,2 miliona eura, i bio je za veći za 0,4% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 30. 09. 2018. godine (13.604) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.223 privredna subjekta čija blokada je iznosila 48.804.487,40 eura što čini 7,7% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 11.381 privredni subjekat sa iznosom blokade od 581.399.567,58 eura, što čini 92,3% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 30. 09. 2018. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,08% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 16% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 38,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.412,6 miliona eura na kraju septembra 2018. godine, i bila je 1,8% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju septembra 2018. godine iznosili 2.989,6 miliona eura i ostvarili su pad od 2,1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na septembar prethodne godine bili viši za 10,7%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 78,4% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u septembru 2018. godine iznosili su 3.459,3 miliona eura, i

zabilježili su mjesečni pad od 2,1%, dok u odnosu na septembar 2017. godine bilježe rast od 10,3%. Ukupan kapital banaka na kraju septembra 2018. godine iznosio je 518,3 miliona eura, i neznatno je veći u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manji za 0,9%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u septembru iznosili su 231,7 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 11,4%, dok u odnosu na septembar 2017. godine bilježe rast od 1,1%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju septembra 2018. godine iznosili su 200,6 miliona eura i činili su 6,7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 2,7%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 0,4%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju septembra 2018. godine iznosila je 6,40%, i bila je manja za 0,02 p. p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj septembra 2017. godine zabilježila pad od 0,58 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u septembru 2018. godine iznosila je 6,55%, što predstavlja rast od 0,07 p. p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,46 p. p. u odnosu na septembar 2017. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,58% na kraju septembra 2018. godine i u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 0,03 p. p, dok je u odnosu na kraj septembra 2017. godine ostvarila pad od 0,17 p. p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 259,3 miliona eura na kraju septembra 2018. godine, i bilježi rast od 8,5 miliona eura ili 3,4% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 33,9 miliona eura ili 15%. Tokom septembra 2018. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 56,3%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 43,7%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 64,9 miliona eura u periodu januar-septembar 2018. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,9%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,1%).

U septembru 2018. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 52,1 milion eura kroz 184 transakcije. Ostvareni promet bio je 12,9 puta veći nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 30. 09. 2018. godine iznosila

je 2.978 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,1%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju septembra 2018. godine bila 10.455,09 indeksnih poena, bilježi rast od 1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 iznosio je 798,38 indeksnih poena i bilježi rast od 1,4% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u avgustu 2018. godine, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 34,1 milion eura ili 0,8% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u avgustu 2018. godine iznosili su 161,2 miliona eura ili 3,6% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za avgust niže za 1,5%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u avgustu 2017. godine, ostvaren je rast od 7,9%. Izdaci budžeta iznosili su 127,1 milion eura ili 2,8% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 14,3% niže u odnosu na avgust prethodne godine, a u odnosu na plan za 19,6%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju juna 2018. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.105 miliona eura ili 70,1% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 62,3% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u septembru.

U septembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Na zahtjev Ministarstva ekonomije, dostavljeni su podaci o ukupnom prilivu stranih direktnih investicija u periodu januar-jul 2018. godine, za potrebe pripreme materijala za sastanak Pododbora za industriju, trgovinu, carine i poreze (poglavlje 30). Ostvareno je učešće sastancima sa ekspertom MMF-a, Ministarstva finansija i Monstata, na temu implementacije metodologije *ESA 2010* u sistem javnih finansija. Sastanci su održani u okviru Radne grupe za implementaciju metodologije *ESA 2010* u sistem javnih finansija, kojom koordinira Ministarstvo finansija.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima.

Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.